

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 25/2022 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat i en reunió de data 24 d'octubre de 2022 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 25/2022

ASSUMPTE: Escrit de queixa de la sra. L.M. per un possible conflicte d'interessos en la periodista i presentadora del programa "Cafè d'idees" de Televisió Espanyola, Gemma Nierga, la qual també intervé en un podcast patrocinat per La Caixa.

ANTECEDENTS

El dia 1 de juliol de 2022 té entrada al CIC una queixa presentada on-line per la senyora L.M. referent a l'actuació de la periodista Gemma Nierga com a conductora d'un postcast sobre riscos cibernètics entre la població patrocinat i difós per Caixabanc.

La senyora M. considera que aquesta col·laboració podria transgredir el punt 7 del Codi Deontològic, el que fa referència a conflicte d'interessos, per quant Gemma Nierga és la presentadora del programa "Cafè d'Idees" que emet TVE al seu circuit català.

Gemma Nierga –diu la senyora M.- parla sovint al seu programa de temes econòmics, de les mesures financeres del govern, de les entitats bancàries... I aporta alguns exemples:

(minut 1.16.00) <https://www.rtve.es/play/videos/cafe-didees/gabriela-serra-ousman-umar-gonzalo-bernardos/6635912/>

(minut 1.26.30): <https://www.rtve.es/play/videos/cafe-didees/josep-costa-economia-separatismo-catalan-onada-calor/6626492/>

A partir d'aquí es pregunta:

És normal que la mateixa presentadora també cobri de La Caixa per fer podcasts patrocinats i de promoció d'aquesta entitat bancària? Es pot cobrar de la televisió pública, i la vegada, d'aquesta entitat financera?

Per reforçar encara més els seus arguments cita també un tuit on es pot veure com la imatge de la presentadora –diu- serveix de publicitat de l'entitat financera. <https://twitter.com/caixabank/status/1539895952361783296>

Així mateix, la seva fotografia i el logo de l'entitat financera apareixen enganxats:

https://www.ivoox.com/a-mi-tambien-me-pasa_bk_list_10175033_1.html

Amb aquest conflicte d'interessos –conclou la demandant- no es degrada el prestigi de la televisió pública? Perquè no hi poden haver periodistes independents que no rebin diners, en paral·lel, d'una de les principals empreses del país?

AL.LEGACIONS

Des del CIC es va fer arribar a Gemma Nierga la queixa rebuda i ella va respondre en els següents termes:

Benvolguts companys,

He llegit l'escrit de queixa de la Sra. L.M que em feu arribar per la meva participació al Podcast "A mi també me pasa".

El vostre missatge m'ha permès repassar el Codi Deontològic de la meva professió, i comprovar que no hi ha cap aspecte de la meva col·laboració que m'impedeixi exercir la meva feina de periodista i informar de manera acurada i precisa.

La meva tasca al podcast en qüestió ha estat la de conducció d'un espai sobre ciberseguretat, on a través d'una conversa-entrevista amb un expert (que d'altra banda, és un expert independent, no un expert de ciberseguretat de cap entitat o marca concreta), es donen claus, pistes i recomanacions a la ciutadania en general, per tal d'evitar riscos i frau tecnològics de tota mena, que lamentablement son tant habituals en la nostra societat. Es tracta d'un espai de divulgació, dirigit a tot tipus de públics, amb cert accent per a gent més adulta. Molt sovint som els adults qui tenim problemes d'accés a la tecnologia i a tots els serveis i tràmits vinculats, que només es poden fer a través de la xarxa. Fruit d'aquesta dificultat d'accés de la gent més adulta, com igualment de les poques prevencions dels més joves, tots estem exposats i som vulnerables en termes de ciberseguretat. D'aquí el nom "A mi també me pasa"; tots estem exposats a aquests riscos.

Considero que és un espai molt útil d'informació i servei públic per a qualsevol ciutadà que s'exposa a frau a la xarxa. Dins aquest espai divulgatiu, en cap cas es recomana cap producte comercial (ni financer ni de cap tipus), ni s'exalta cap marca concreta. Evidentment tampoc s'indueix a la contractació de cap tipus de producte ni servei, i només es donen consells per utilitzar la tecnologia, en termes generals, de forma segura. D'aquesta forma, no existeix cap promoció o publicitat encoberta de cap tipus, tal com bé recull el nostre Codi Deontològic.

A mode de complementar la informació sobre la producció d'aquest espai divulgatiu, comentar que ha estat elaborat per l'empresa Monmedia SL, qui ha tingut els tractes empresarials amb el patrocinador, CaixaBank, dels quals jo no en sé els detalls ni les condicions. Així doncs, en cap moment s'han vist perillar els meus principis de veracitat i independència, ja que ni es parla de l'activitat d'aquesta entitat ni hi he mantingut cap vincle directe, ni tampoc ha condicionat la meva conducció.

PONÈNCIA

DELIMITACIÓ DE L'ASSUMPTE

El cas que ens ocupa té que veure amb un suport informatiu que és inèdit a l'història de queixes del CIC, el podcast. Tanmateix cal advertir que aquesta circumstància no és substantiva per a la seva anàlisi. És obvi que a través d'aquesta nova modalitat de suport dels missatges es pot actuar amb excel·lència deontològica o cometre transgressions de l'ètica periodística, però això no és substancial, almenys no en aquest cas.

Així mateix cal deixar clar que no estem davant del cas típic d'un professional de la informació que simultanieja la seva feina amb la realització de publicitat. El fet que Gemma Nierga hagi enregistrat aquest podcast podrà ser susceptible o no de incórrer en un conflicte d'interessos, però queda fora de tot dubte que el seu contingut és de caràcter clarament periodístic. Consisteix concretament a advertir al públic, especialment a persones de certa edat, dels riscos dels atacs cibernètics que, desgraciadament, estan actualment tan en boga.

El que realment posa en qüestió la demandant és si la periodista hauria de prestar-se a admetre un encàrrec professional que li arriba d'una empresa que en algun moment pot ser objecte informatiu en el magazine que presenta a TVE. És en aquest aspecte del cas que s'ha de focalitzar l'anàlisi.

CONSIDERACIONS DEONTOLÒGIQUES

Entre nosaltres aquest tipus de situacions han estat poc prodigades i per tant no han estat objecte de reflexió. Però val a dir que hi ha alguna doctrina deontològica que sí que les té en compte.

Els estudiosos de l'ètica informativa mantenen dos tipus d'actitud respecte als conflictes d'interessos que poden afectar els periodistes de manera particular.

Una és la de considerar que, davant de la dificultat de descriure totes les situacions concretes que poden produir-se (i els seus corresponents contextos), tot ha de deixar-se a la consciència de cada professional, car ell i només ell (o ella) pot calibrar fins a quin punt per causa de la seva conducta pot quedar afectada la qualitat i la integritat de la informació.

A l'extrem oposat es situaria l'intent de descriure una sèrie de situacions o conductes a evitar o que, de donar-se, podrien ser tipificades com a faltes ètiques. Aquesta segona actitud és la que s'ha anat mantenint en el seguiment del codi deontològic i, en el cas del CIC, s'ha anat concretant en documents que han desenvolupat certa casuística per delimitar l'abast del criteri 7 del codi. Per a algunes situacions concretes, el criteri sempre ha estat sever. Així, s'ha mantingut tradicionalment un imperatiu categòric a l'hora de jutjar periodistes que cobren de les seves fonts informatives o aquells que compaginen l'exercici del periodisme amb el de la publicitat.

Tal com ho han assenyalat alguns veterans estudiosos de l'ètica periodística, el conflicte d'interessos pot adoptar moltes formes. Bruce Swain, per exemple, a *Reporter's ethics*, cita aquestes, entre d'altres: lleialtats engendrades per anteriors col·laboracions, filosofies personals, amistats, inversions financeres, altres feines, l'honra de ser considerat un expert o un posseïdor d'informació secreta... Un altre autor com Tom Goldstein (a *The News at Any Cost: How journalists compromise their Ethics to Shape the News*) esmenta concretament com a reprovable el cas del periodista que és contractat per fer una conferència per un preu clarament superior al convencional. També Black, Steele i Barney (a *Doing Ethics in Journalism*) aporten exemples de treballs paral·lels que podrien ser excessivament llameners per als professionals de la televisió.

Però com que el periodista no és un esperit pur, un ésser eteri que s'està fora d'aquest món, tots aquests autors admeten que és difícil determinar quines de les seves relacions personals o de les seves activitats pot realment ser un obstacle perquè dugui a terme dignament i amb eficàcia la seva labor informativa.

Alguns dels primers codis deontològics de les primeres grans networks nord-americanes (CBS, NBC i ABC d'Estats Units i la canadenc SRC) i també el de la BBC dediquen força atenció a la casuística sobre el conflicte d'interessos i en alguns casos hi inclouen alertes sobre la realització de feines externes, sobretot quan aquestes són clarament promocionals. Però admeten la dificultat de contemplar tot el ventall de situacions possibles i acaben remetent al sentit comú o a la permissió per part dels directius de la cadena.

ALLÒ QUE DIU EL CODI DEONTOLÒGIC

Tant la persona que expressa la seva queixa al CIC com la periodista al·ludida invoquen el punt 7è de la Declaració de Principis de la Profesió Periodística a Catalunya. Recordem aquí els termes en què està expressat:

No es poden acceptar mai retribucions o gratificacions de tercers per promoure, orientar o publicar informacions i opinions. La recepció d'obsequis promocionals o commemoratius no pot ultrapassar el criteri estricte de la cortesia, segons els barems establerts per les organitzacions periodístiques. Tampoc no és admissible simultaniejar l'exercici del periodisme amb altres activitats remunerades que posin en perill els principis de veracitat i independència.

Cal rebutjar les fórmules de promoció o publicitat sota l'aparença deliberada d'informacions periodístiques. Com a norma general, els professionals de la informació han d'evitar qualsevol situació de conflicte d'interessos, ja sigui d'àmbit polític, comercial, econòmic, financer o familiar, que posi en qüestió la credibilitat i imparcialitat de la seva funció.

El fragment d'aquest article en què cal reparar és el que en l'anterior transcripció està subratllat. Aquesta formulació és prou oberta com per donar lloc a diverses interpretacions, algunes molt estrictes i altres de més laxes. Quan, perquè i per a qui es "posen en perill els principis de veracitat i independència"?

En un intent de desgranar situacions concretes a què pogués referir-se el punt 7è del codi, el Consell de la Informació va promoure la redacció i publicació, l'any 2016, d'unes Recomanacions sobre els periodistes que fan publicitat o sobre els programes que inclouen formes de promoció de productes dins dels seus continguts, de vegades disfressant-les d'informació. Aquestes recomanacions es van fer en bona manera per sortir al pas del nombre creixent de casos de periodistes amb una imatge ben reconeguda que admetien participar en diverses formes de publicitat o de promoció de productes. Venien a ser una ampliació de l'article 7 perquè pogués ser interpretat adequadament tant per part dels propis periodistes com per altres persones o entitats, inclòs els membres del propi Consell.

Doncs bé, per més que es llegeixi i es rellegeixin aquestes recomanacions, sembla evident que el supòsit que es dona en la queixa aquí considerada no hi és reflectit.

CONSIDERACIONS FINALS

Sembla prou evident que cal admetre com a vàlides les manifestacions que fa Gemma Nierga en el sentit que en el contingut de la entrevista inclosa al podcast no hi existeix cap mena d'intenció promocional de cap servei o producte. Es tracta d'un contingut de clar interès periodístic.

El fet que la imatge de Caixabank pugui sortir beneficiada en anunciar l'existència d'aquesta entrevista i fer-ho usant el nom i la cara de la periodista que l'ha fet no es pot inscriure en cap dels supòsits contemplats al punt 7 del codi ni al seu desenvolupament a les recomanacions citades, i així doncs, cal deixar al camp de la consciència d'aquesta professional l'avaluació de si l'exercici d'aquesta activitat li resta o no, per poc que sigui, la llibertat d'informar lliurement sobre les qüestions que afectin l'entitat que l'ha contractada.

D'una altra part, en els exemples que aporta la persona que presenta la queixa no es pot observar res més que una periodista que fa el seu paper de conductora del programa i no s'hi pot apreciar el més mínim de càrrega d'opinió per la seva part, ni per activa ni per passiva.

Val a dir a més (encara que aquest no seria un aspecte fonamental ni determinant sobre aquest cas) que Gemma Nierga no pertany a la plantilla de Radio Televisió Espanyola. És una periodista autònoma que en un moment determinat ha simultaniejat dos tipus de feina. Les condicions laborals i retributives concretes, en principi, no són matèria pertinent.

De conformitat amb la ponència, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent

ACORD:

La periodista Gemma Nierga, en admetre i realitzar l'encàrrec de Caixabank d'una entrevista inclosa en un podcast sobre seguretat cibernètica, no ha transgredit el punt 7è del Codi Deontològic.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 24 d'octubre de 2022. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General